

לקוטי שיחות פרשת תשא כרך יא

18 (ב) מנא ליה לרש"י החידוש דהשתחוהו (גם) על
19 "שראה שכינה עוברת ושמע קול הקריאה" -
20 דילמא השתחוה רק על הבשורות-טובות ששמע.
21 ואם ישנו איזה הכרח שלא השתחוה על הבשורות-
22 טובות - הרי זה גופא אינו מובן: למה לא
23 השתחוה משה - כהודאה על הבשורות-טובות?
24 (ג) הוה ליה לרש"י להעתיק מן הכתוב התיבות
25 "ויקד ארצה וישתחו" (ולא "וימהר משה"),
26 שהרי, לפי קא סלקא דעתך הנ"ל, עליהן קושייתו
27 (למה השתחוה).

28 (ד) רש"י מדגיש "מיד וישתחו"9?
29 ועל פי זה צריך לומר שרש"י בא לתרץ קושיא
30 המתעוררת בתיבות "וימהר משה", והיא: למה
31 מיהר משה להשתחוות10? ועל זה מתרץ, שמכיון

1 א. על הפסוק1 "וימהר משה ויקד ארצה
2 וישתחו" מעתיק רש"י התיבות "וימהר משה"
3 ומפרש: "כשראה משה שכינה עוברת ושמע קול
4 הקריאה מיד וישתחו".

5 לכאורה מקום לומר שרש"י בא לתרץ בפירושו
6 (כעין) קושיית הגמרא2: "מה ראה משה"3 - שגרם
7 לו להשתחוות? ומתרץ שהשתחוה על שראה
8 שכינה עוברת ושמע קול הקריאה.

9 אבל באמת אי אפשר לומר כן, כי:

10 (א) בפשוטו של מקרא לא קשה מלכתחילה
11 למה השתחוה4, שהרי לפני זה על הפסוק5 "ויקד
12 העם וישתחו" פירש רש"י "על בשורת הגאולה
13 כו", היינו שעל בשורות טובות צריך להודות6,
14 ובאופן של קידה והשתחוואה, ואם כן גם בנדון
15 דידן ששמע משה הי"ג מדות הרחמים, צריך להיות
16 הודאה להקב"ה עליהם (על כולם)7. ומזה - לאידך

17 גיסא:

(8) או עכ"פ "ויקד ארצה" ככפרש"י בא (יב, כז).
(9) ומצד ב' קושיות האחרונות מובן שאין לומר דרש"י בא
לפרש איזו הן הבשורות שנתקיימו בפועל (כנ"ל הערה 7) שעליהן
השתחוה, שהן "כשראה שכינה עוברת" - כנגד "אני אעביר כל
טובי על פניך" (לג, יט), ו"שמע קול הקריאה - כנגד "וקראתי
בשם ה' לפניך" (שם).
(10) כקושיית כמה מפרשים, ומובן שבפשוט"מ אין לומר
כהפ"י המובא בראב"ע, רבותינו בעה"ת, פי' תוס' עה"ת (הדר
זקנים) רבינו בחיי (וכן פי' בחזקוני בפ"י הראשון) ש"מיהר משה
כאשר הזכיר רבעים שלא יאמר חמשים כו", וכקושיית הראב"ע
עצמו "כי אין הדעת סובלת שיפסיק הוא דברי השם בעוד שהי'
מדבר" (וראה שם מה שהקשה עוד. וראה פי' חת"ס עה"ת)*.
ועפ"ז מובן שגם אין לומר כמ"ש בתורת" (בביאור שאלת
הגמרא "מה ראה משה") דמזה שמיהר משה משמע שלא הי'
יכול לחכות עד סיום הדברים אלא מיהר להשתחוות באמצע
הדבור, ש"מ שהי' מדה אחת שנתפעל עלי' ביותר ולא הי' יכול
להתאפק מלהשתחוות (ופליגי בגמרא איזו מדה היתה) - ולפי"ז
הכרח שהשתחוה על א' מהיגמדה"ר,
כי (נוסף על הנ"ל (הערה 4) שבפשוט"מ אין כל משמעות
שנתפעל על איזו מדה, הרי) קשה לומר שהפסיק והשתחוה
באמצע הדבור, כנ"ל.
ועפ"ז יובן ג"כ בפשטות מש"נ (שמות ג, רז): ויאמר אנכי גוי'
ויאמר ה' גוי' אף שכבר הקדים "ויאמר של גוי" - כי רק לאחר
שנגמרה האמירה אפשר לה (הפסיק ול)קיים של נעליך, ויסתר משה
גוי'.

(* ואלה"ק מהכריעות שבאמצע תפלת שמו"ע (ברכות לד, טע"א)
וכיו"ב (אף שבשמו"ע צ"ל כעבדא קמי מרי' כו' לפני המלך (שבת י.
א. שו"ע אדמוה"ז טו"ס צה) - כי: א) מובן שכמה דרגות ישנו בזה.
ב) בשמו"ע מפטיק הוא באמצע דיבורו (דהאדם) להקב"ה, משא"כ
בנדו"ד הוא שיפטיק משה דיבורו של הקב"ה אליו. ג) ההשתחוואה
בשמו"ע אי"ז גדר הודאה, כ"א גדר הכנעה, כדמוכח מהדין (ברכות
שם ע"ב) "כה"ג בסוף כל ברכה וברכה והמלך וכו", שהטעם ע"ז "כל
מה שהוא גדול ביותר צריך להכניע ולהשפיל עצמו".

(1) פרשתנו לד, ח.

(2) סנהדרין קיא, א.

(3) כפרש"י שם: "על איזה מדה של יג (מדות) ראה
והשתחוה" - אבל אין זו קושיית רש"י נאן (שהרי אינו מפרש
איזה מדה, כ"א "כשראה שכינה כו"), והכוונה בפנים היא
שקושיית רש"י נאן היא (ע"ד קושיית הגמרא): איזה ענין ראה.
(4) ועפ"ז (שבפשוט"מ אין להקשות למה השתחוה) מובן למה
לא פרש"י כדו"ל בגמרא: "ארך אפים ראה כו' אמת ראה" (נוסף
לזה שבפשוט"מ קשה למה דוקא על (א' מ'ב) מדות אלו (השתחוה).
בחדא"ג מהרש"א שם כ': "ובודאי ידע כבר מדותיו ית' אבל
עתה נתעורר יותר באחד מהי"ג מדות" - אבל בפשוט"מ משמע
שענשו לימדו הקב"ה היגמדה"ר. וגם: אם ידע מדותיו לפני"ז -
למה נתעורר ענשו על איזה מדה.

ואין לומר שמשה ידע מדותיו ית' ע"י המופתים כו' שעשה
הקב"ה ע"ע (ועכשיו לימדו הקב"ה "סדר בקשת רחמים"), אלא
שאחת משתי מדות הנ"ל עדיין לא ידע ולכן נתעורר ע"י (ופליגי
איזו היא) - כי בפשטות, איפכא מסתברא: שתי מדות אלו ידועות
מאז: "ויאמר אליו אני ה' - נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים
לפני כו' נאמן להפרע" (וארא ו, ב. כפרש"י), נראה מדת "אמת"
של הקב"ה, ומזה ש"ודור רביעי ישובו הנה כי לא שלם עון
האמורי עד הנה" (לך טו, טז. וראה פרש"י שם) ידע מדת "ארך
אפים" של הקב"ה (וכ"ש שידע שהקב"ה סולח ומוחל לגמרי
(שהרי על כמה ענינים שעשו בני"ע ע"ע - סלח להם הקב"ה)).

(5) בא יב, כז.

(6) ראה רבינו בחיי נאן: על דרך הפשט השתחוי' זו הודאה
על מדת החנינה והרחמים שהודיעו. וראה רבותינו בעה"ת נאן.
ועוד.

(7) ואף שכבר ידע משה לפני"ז שהקב"ה ילמדו סדר יגמדה"ר
וכו' (פרש"י לג, יט) (ומה שהוסיף "הבטיחו שאינן חוזרות ריקם"
פרש"י שם), הי' זה אזור השתחוואה (זו) - י"ל שאינו דומה
הידיעה שנתיד הקב"ה לבשרו בשו"ט, להבשורה בפועל.